

УДК 336.274

О. В. Костюнік,
к. е. н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту,
Національний авіаційний університет, м. Київ

О. В. Махницька,
студентка, Національний авіаційний університет, м. Київ

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ НЕЮ

O. Kostynik,
candidate of Economic Sciences, associate professor, department of finance,
accounting and auditing, National Aviation University, Kiev

O. Makhnyts'ka,
student, National Aviation University, Kiev

IMPROVEMENT OF ACCOUNTS PAYABLE AND METHODS MANAGEMENT

Розглянуто поняття кредиторської заборгованості, методи управління кредиторською заборгованістю, а також запропоновано заходи щодо її вдосконалення постачальникам (підрядникам) шляхом запровадження до документо-обігу розроблених аналітичних документів та використання елементів управління.

Concepts payable, accounts receivable management methods and proposed measures to improve suppliers (contractors) by introducing a document developed analytical documents and use controls.

Ключові слова: Зобов'язання, кредиторська заборгованість, підприємство, облікова політика, методи управління, елементи управління, грошові кошти.

Key words: Liabilities payable, business, accounting policies, management practices, controls, cash.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Існує багато недоліків платіжної політики підприємства, проте найбільш суттєвішим є наявність простроченої кредиторської заборгованості, здебільшого перед постачальниками та підрядниками. Невчасне погашення цієї заборгованості спричиняє сплату штрафів, а це відповідно негативно відображається на фінансовому стані підприємства та створює підприємству репутацію ненадійного партнера на ринку. Важливим у процесі облікової політики є відстеження саме виникнення фактів заборгованості та своєчасного її погашення.

Основним джерелом погашення кредиторської заборгованості є виручка від реалізації. Тому підприємству потрібно застосовувати ефективні методи управління кредиторської заборгованості, аби надходження грошових сум від дебіторів передували в часі терміну погашення усіх видів заборгованостей.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Методологічні вимоги до формування в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації про зобов'язання, а також принципи їх відображення визначає П(С)БО 11 "Зобов'язання", відповідно до якого "зобов'язання" — це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, втілюючи в собі економічні вигоди.

Дослідження теоретичних та практичних проблем з управління кредиторською заборгованістю проводили такі вчені: Ф. Бутинець, Ю. Брігхем, Н. Ізмайлова, Є. Жуков, М. Лаврик, Д. Маршал, А. Шеремет.

Ф. Бутинець, у своїх працях розкриває сутність кредиторської заборгованості, вказуючи на те, що це сукупність всіх видів зобов'язань перед кредиторами. Н. Ізмайлова досліджує та вказує на основні прийоми управління кредиторською заборгованістю, а саме: аналіз замовлень, оцінка реальної вартості існуючої кредиторської заборгованості та оформлення розрахунків кредиторської заборгованості.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є розробка та дослідження заходів щодо вдосконалення обліку кредиторської заборгованості на підприємстві.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

На фінансові результати підприємства та на господарську діяльність загалом має великий вплив кредиторська заборгованість. Для підвищення фінансової результативності всіх видів звичайної діяльності та забезпечення платоспроможності підприємствам необхідно прискорити кругообіг оборотного капіталу.

Тому для ефективного використання коштів підприємства необхідно навчитися правильно ними управляти.

Вдосконалення аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками полягає у впровадженні в облікову систему певного аналітичного документа, за допомогою якого будуть відображатися всі операції, які здійснювалися з кожним постачальником (підрядником) протягом року задля усунення факту виникнення простроченої кредиторської заборгованості.

Відомість розрахунків з постачальниками (підрядниками) міститиме таку інформацію, як поставка товарно-матеріальних цінностей, заборгованість за попередні поставки, умови продажу товарно-матеріальних цінностей, а також дату погашення заборгованості за конкретною поставкою.

Відповідальність за ведення даної відомості та прийняття рішень щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками слід покласти на заступника головного бухгалтера.

Управління кредиторською заборгованістю передбачає використання підприємством найбільш прийнятних для цього форм, обсягів, строків розрахунків з контрагентами. Важливість управління кредиторською заборгованістю зумовлюється значною часткою в поточних пасивах підприємства, а це в свою чергу впливає на динаміку показників платоспроможності та ліквідності.

Основним елементом управління кредиторською заборгованістю на підприємстві виступає правильний та своєчасний її аналіз. Важливе значення для аналізу кредиторської заборгованості має збір необхідної достовірної інформації. Основними джерелами формування такої інформації є: баланс підприємства, звіт про фінансові результати, примітки до річної фінансової звітності, первинні документи, журнали, в яких відображається рух відповідних платежів, а також розрахункові відомості про нарахування заробітної плати. Необхідно також провести аудит кредиторської заборгованості, результати якого дадуть можливість визначити всі відхилення в структурі заборгованості, розробити заходи зодо її регулювання, адже вона негативно впливає на діяльність підприємства. У більшості випадків причиною змін у структурі заборгованості є взаємні неплатежі. Тому для ефективної роботи підприємства необхідно визначити причини кожного виду заборгованості в результаті кожної окремої ситуації на підприємстві.

Важливою ділянкою роботи для бухгалтера є управління кредиторською заборгованістю, яке передбачає:

- обґрунтування можливості виникнення кредиторської заборгованості;
- визначення політики надання кредиту для різних груп постачальників і видів продукції;
- контроль розрахунків з кредиторами за відстрочену або прострочену заборгованість та вивчення причин недотримання договірної дисципліни;
- своєчасне визначення прийомів прискорення обігу оборотних активів і зменшення безнадійних боргів;
- забезпечення умов продажів, що гарантують надходження грошових коштів;
- прогноз надходжень грошових коштів від кредиторів.

Основними прийомами управління кредиторською заборгованістю є:

- аналіз замовлень, оформлення розрахунків і встановлення характеру дебіторської та кредиторської заборгованості;

— оцінка реальної вартості існуючої кредиторської заборгованості;

— контроль за співвідношенням кредиторської заборгованості.

Щоб зменшити заборгованість, є певна послідовність її погашення. В першу чергу виступають розрахунки за податками та зборами перед бюджетом, а потім підприємство покриває витрати пов'язані з розрахунками з оплати праці та проводить розрахунки з постачальниками та підрядниками. Отже, ефективне управління на підприємстві кредиторською заборгованістю дозволить не лише оптимізувати фінансовий стан, а забезпечить високі темпи виробництва та конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Аналізуючи дане питання, можна зробити висновки, що кредиторська заборгованість є важливим елементом складного механізму підприємства. Саме тому вивченню цієї категорії необхідно приділяти багато часу, адже від прийнятих рішень залежить стан та перспективи розвитку підприємства. Задля розширення ринку збуту товарів а також залучення нових реалізаторів продукції необхідна ефективна політика управління кредиторською заборгованістю.

Введення аналітичних документів дозволить удосконалити облік кредиторської заборгованості на підприємстві шляхом забезпечення контролю своєчасності розрахунків за кожною поставкою товарно-матеріальних цінностей, що в свою чергу підвищить рівень платіжної дисципліни підприємства.

Література:

1. Болюх М.А. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Болюх. — [2-е вид., доп. і перероб.]. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: підручник / Ф. Ф. Бутинець. — [за ред. Ф.Ф. Бутинця]. — Житомир: ПП "Рута", 2002. — 480 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Ф.Ф. Бутинець. — [за ред. Ф.Ф. Бутинця]. — Житомир: ПП "Рута", 2002. — 592 с.
4. Ізмайлова Н.В. Стан та тенденції дебіторської та кредиторської заборгованості: макроекономічний аспект / Н.В. Ізмайлова // Формування ринкових відносин в Україні. — 2008. — №4. — 12—17 с.

References:

1. Bolyuh, M. A. (2003), *Ekonomicznyj analiz* [Economic analysis], KNEU, Kyiv, Ukraine.
 2. Butinets, F. F. (2002), *Buhgalters'kyj upravlins'kyj oblik* [Management Accounting], Ruta, Zhitomir, Ukraine.
 3. Butinets, F. F. (2002), *Organizacija buhgalters'kogo obliky* [Accounting organization], Ruta, Zhitomir, Ukraine.
 4. Izmajlova, N.V. (2008), "Status and trends of receivables and payables", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 4, pp.12—17.
- Стаття надійшла до редакції 30.03.2015 р.*